

Utbildningsinspektion i Oxievångsskolan, grundskola 7–9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Oxievångsskolan

Skolverket sände den 1 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Oxievångsskolan har bestått av undervisningsråden Gösta Karlsson och Helena Olivestam Torold. Besök i Oxievångsskolan genomfördes den 8-10 februari 2005 och avslutades den 17 februari 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Oxievångsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Oxievångsskolan genomfördes formella intervjuer med skolledning, representanter för elever, föräldrar och personal. Lektioner i samtliga årskurser besöktes.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Stadsdel Oxie, Oxievångsskolan	Antal barn/elever
Grundskola	572
Särskola	10

Oxievångsskolan är stadsdel Oxies enda 7–9 skola och tar emot elever från stadsdelens övriga rektorsområden, Blankebäck, Tjngdammen och Kungshög. Det finns också elever som kommer från andra stadsdelar och har valt att gå på Oxievångsskolan. Utbildningen vid skolan omfattar grundskola, årskurserna 7–9 och särskola, årskurserna 6–10. På skolan finns två särskilda undervisningsgrupper, Foxiegruppen med 6 elever, vilket är ett samarbetsprojekt mellan Oxievångsskolan och skolorna i stadsdel Fosie, samt den s.k. Lilla gruppen med tio elever.

Verksamheten är organiserad i sju arbetslag och där särskolan bildar ett arbetslag. Arbetslagen har olika sammansättningar, ett består av SO-lärarna, ett av speciallärarna, ett av praktisk-estetiska lärarna, övriga är ämnesövergripande.

Enligt nationell statistik 2004 var föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå lägre än rikssnittet och andelen elever med utländsk bakgrund 12 procent. Andelen elever med utländsk bakgrund har gradvis ökat de senaste åren. Ett trettio-tal olika modersmål finns representerade på skolan. Enligt rektorn är medelinkomsten i Oxie i ett Malmöperspektiv hög. Skolans elever och pedagogiska

personal arbetar i tre enheter, två vertikala och en som utgörs av särskolan och skolans två särskilda undervisningsgrupper.

Skolan deltar i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Skolans lokaler har gradvis renoverats genom att den har försetts med ny belysning, samtliga klassrum och korridorer har målats om och en delvis ny huvudentré har byggts. Toaletterna skall renoveras till sommaren. För att anpassa lokalerna efter skolans behov har också bibliotek och datasal fått en mer central plats i skolan, eleverna har fått ett nytt elevutrymme vid skolans huvudentré, en del väggar har rivits för att öppna upp till en mer öppen planlösning och ventilationssystemet har utökats.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Enligt merparten av intervjuade elever, föräldrar och personal är klimatet i huvudsak gott mellan elever och mellan elever och personal på skolan. Eleverna trivs i skolan. Skolan har emellertid ingen samlad bild av hur eleverna uppfattar arbetsmiljön, då det inte finns några rutiner för att följa upp lärmiljön och den psykosociala arbetsmiljön i form av t.ex. elevenkäter. På lektionerna varierar graden av studiero enligt intervjugrupperna. Inspektörerna får också vid lektionsbesök och vid vistelser bland eleverna utanför lektionstid, i uppehållsrum och korridorer, varierade upplevelser där inte alltid samtalston, attityder och uppträdande är det bästa bland eleverna och i elevernas dialog med lärarna. I uppehållsrum och korridorer förekommer också viss nerskräpning, vilket tyder på att inte alla elever känner ansvar för sin egen närmiljö. I uppehållsrum och korridorer syns inte många vuxna till under rasterna. Samtidigt bedömer inspektörerna att det är mycket lätt att få kontakt med eleverna vid vistelsen på skolan och inspektörerna ser inga tecken på mångkulturellt relaterade motsättningar mellan eleverna, något som verifieras av skolläda och personal. Eleverna ser varandra i detta avseende som tillgångar och möter varandra på ett gott sätt i värdegrundens anda. Enligt lärarna i särskolan bemöter grundskoleeleverna deras elever på ett bra sätt, medan lärarna i Foxiegruppen anser att grundskoleelevernas bemötande av deras elever varierar.

Vid besöksstillfället fanns enligt elevvårdsteamet inget känt fall av mobbning eller kränkande behandling, samtidigt som teamet framhöll att detta inte nödvändigtvis innebar att ingen kränkande behandling kunde förekomma i skymundan, där inga vuxna var närvarande. Inte heller intervjuade elever trodde att detta förekom. Elevvårdsteamet anser att elevernas språkbruk inte i så hög grad är präglad av könsord, vilket intervjuade elever verifierade. Klimatet mellan eleverna, enligt elevvårdsteamet, karaktäriseras av en relativt "rå" men hjärtlig ton och mellan elever och vuxna råder en familjär stämning. Detta motsägs i viss mån av inspektörernas iakttagelser och det finns anledning för skolan att djupare analysera värdegrundsklimatet på skolan.

Intervjuade elevers och föräldrars kännedom om målen för utbildningen varierar. De äldsta eleverna uppger sig ha bäst kännedom. Lärarna anser att det

ibland kan vara svårt att på ett tillräckligt tydligt och bra sätt informera eleverna om målen. Av intervjuer och lektionsbesök framgår också att elevernas förmåga att arbeta självständigt och med andra, samt deras insikt i sitt eget sätt att lära, varierar.

Tabell 1 Andel elever i procent som nådde målen på nationella prov våren 2004:

Nationellt ämnesprov	Årskurs 9
Svenska, läsförståelse	83 %
Svenska, muntlig förmåga	93 %
Svenska, skriftlig förmåga	100 %
Matematik	75 %
Engelska, muntlig förmåga	94 %
Engelska, receptiv förmåga	88 %
Engelska, skriftlig förmåga	100 %

Av nationell statistik för läsåret 2003/2004 framgår att 85 procent av de 162 avgångseleverna nådde behörighet till gymnasieskolans nationella program jämfört med rikets 90 procent. 72 procent nådde målen i alla ämnen jämfört med rikets 76 procent. Det genomsnittliga meritvärdet var 205 jämfört med rikets 207. I de behörighetsgivande ämnena nådde drygt 7 procent inte målen i engelska, drygt 8 procent i matematik och knappt 7 procent i svenska. Högst andel elever som inte nådde målen fanns i moderna språk, bild och fysik, medan lägst andel elever som inte nådde målen fanns i slöjd, musik och samhällskunskap.

Andelen elever med betyget VG var högst i musik, hem- och konsumentkunskap, slöjd, bild samt engelska och lägst i idrott och hälsa. Andelen elever med betyget MVG var högst i slöjd, idrott och hälsa, moderna språk, biologi samt musik och lägst i matematik, engelska, svenska, geografi, historia och samhällskunskap.

Flickorna hade betydligt högre medelbetyg än pojkarna. Pojkarnas genomsnittliga meritvärde var 180 poäng och flickornas 224. I riket var skillnaden 22 poäng till flickornas fördel. En högre andel flickor på skolan fick MVG i alla ämnen utom i idrott och hälsa. I slöjd, moderna språk, hem- och konsumentkunskap och religionskunskap var andelen flickor med MVG särskilt stor i förhållande till andelen pojkar. En högre andel flickor fick också VG i alla ämnen utom i slöjd, historia och idrott och hälsa. I bild, svenska, kemi och hem- och konsumentkunskap var andelen flickor med VG särskilt stor i förhållande till andelen pojkar. I moderna språk, religionskunskap, hem- och konsumentkunskap, geografi och bild var det också betydligt fler pojkar än flickor som inte nådde målen.

I skolans kvalitetsredovisning för 2004 görs en analys och jämförelse av resultaten på nationella proven och betygen över tid i svenska, engelska och matematik. Skolan redogör också för insatta åtgärder för att hjälpa de elever som saknade betyg i idrott och hälsa. Någon i övrigt samlad bild av resultaten eller någon kunskapsuppföljning i samtliga ämnen hade inte skolan vid besöket. Eftersom skolan deltar i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan är det, enligt inspektörernas bedömning, särskilt viktigt att systematiskt

bedöma och redovisa elevernas utveckling av kunskaper i samtliga ämnen. När det är målen och inte antalet timmar som styr verksamheten, bör skolan därför utarbeta rutiner för att kunna göra en sammanställning av resultaten i samtliga ämnen, för att därigenom kunna göra en samlad bedömning av skolans resultat.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan behöver arbeta för att komma tillrätta med det i alla stycken inte helt tillfredsställande värdegrundsklimatet på skolan. Ett led i detta kan vara att skolan utarbetar rutiner för utvärdering och uppföljning av den psykosociala arbetsmiljön, så att skolan har en tydlig och nyanserad bild att utgå ifrån i förbättringsarbetet.

I det arbetet kan elever och föräldrar utgöra en bra resurs, då huvudintrycket, enligt inspektörerna, är att både elever och föräldrar uppskattar personalen och skolan. Inspektörerna vill också som ett gott exempel framhålla hur eleverna ser på och möter varandra utifrån ett mångkulturellt perspektiv.

Skolan bör också utarbeta rutiner för att säkerställa yngre elevers och föräldrarnas kännedom om målen för utbildningen, samt göra sammanställningar för att skaffa sig en samlad bedömning av skolans resultat i samtliga ämnen. Detta är en förutsättning för att djupare kunna analysera de stora betygsskillnaderna mellan pojkar och flickor och skillnaderna mellan ämnena på olika betygsnivåer.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Ett prioriterat mål i Oxievångsskolan under 2004 har varit att öka elev- och brukarinflytandet. Detta har skett bl.a. genom att skolan har lagt ut råds- och mentorstid på schemat för att därigenom ge elever och mentor en möjlighet att planera arbetet. Även s.k. verkstadstid har lagts ut på schemat. Detta innebär att eleverna på eftermiddagstid har erbjudits en möjlighet till egna val av arbetspass, med tillgång till skolans samtliga lärare i ett stationssystem under två 75-minuterslektioner i veckan. Det finns formella inflytandeorgan på skolan i form av elevråd, miljøråd, kulturråd och matråd.

Det finns också ett skolråd, vilket är ett forum för föräldrarna. Föräldrarepresentanterna i skolrådet har i dialog med skolledningen och elevrådet diskuterat bl.a. elevens val. Intervjuade föräldrar känner sig i varierande grad väl eller mindre väl informerade om vad som händer i skolan.

Skolan har under 2004 också på andra sätt arbetat för att främja en god arbetsmiljö och delaktighet, bl.a. genom att aktivt arbeta med hälsa och friskvård. I undervisningen har ANT-frågor belysts i olika ämnen och i ett samarbete med socialtjänsten har ett ANT-projekt genomförts med temakvällar för föräldrar till tonåringar. Alla elever har 40 minuters hälsa och friskvård på schemat varje vecka, med ett lektionsinnehåll från rörelseövningar i olika former till samtal om normer och värderingar. Projektet leds av tio vuxna på skolan, bl.a. idrottslärare, hem- och konsumentkunskapslärare, skolvärd, skolsköterska och vaktmästare. Skolsköterskan är kontaktperson för projektet. Vid inspektörernas besök skulle t.ex. vaktmästaren bege sig ut på en cykeltur tillsammans med en grupp elever. Idrottsföreningen, Oxie IF, deltar också i friskvårdsprojektet. Det finns också möjlighet för eleverna att äta frukost i elevcafeterian. För att förbättra den fysiska arbetsmiljön och för att få ett genomslag för ett miljötänkande i verksamheten har ett miljøråd bildats, där eleverna har fått ansvarsområ-

den. Skolan har ambitionen att bli ”grön flagg” certifierad. Skolan har också fortsatt renoveringen och uppfräschningen av lokalerna, bl.a. har rasthallarna öppnats upp, nya glaspartier satts in i dörrarna och en ny lokal, det s.k. Ögat, har skapats, som ska vara bemannad under skoldagen. Ögat har försetts med datorer och elever kan sitta och arbeta där under skoldagen.

En dag i veckan har personal från kyrkan funnits på plats i skolan för att träffa och samtala med eleverna och fritidsgårdens fältassistenter har periodvis funnits på skolan. Skolan har också en heltidsanställd skolvård som har arbetat många år på skolan och känner eleverna väl och är mycket engagerad i det elevnära arbetet, både i en förebyggande och i en akut roll.

Oxievångsskolans värdegrund finns formulerad med de fyra orden respekt, hänsyn, ansvar och trygghet. Värdegrunden har föregåtts av diskussioner i klassråden, skolrådet och personalgruppen. Värdegrund och trivselregler delas ut och skall undertecknas av elev och målsman. Trivselreglerna revideras för närvarande, under medverkan av elevråd, föräldraråd, personal och skolledning. Eleverna anser att deras inflytande över planeringen och genomförandet av undervisningens innehåll och arbetsformer är ringa, det är mest läraren som styr. Utvärdering av undervisningen är för de flesta intervjuade eleverna ett okänt begrepp. Det finns dock, enligt de äldre eleverna, vissa lärare som både planerar, genomför och utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna.

Skolan har en handlingsplan för arbetet mot våld, mobbning och kränkande behandling, som beskriver hur skolan skall arbeta på skol-, klass- och individnivå, både i det förebyggande arbetet och när en akut situation har inträffat. Inspektörerna bedömer att skolan också följer sin handlingsplan i det förebyggande arbetet, möjligtvis kan diskuteras om rastvaktssystemet fungerar fullt ut. Handlingsplanen tar inte upp hur skolan skall arbeta vid kränkningar mellan vuxna och elever, något som skolan har för avsikt att rätta till. Det finns också en antimobbningsgrupp på skolan, som består av elever vilka handleds av skolans kurator.

Det finns tillgång till skolhälsovård i form av en skolsköterska som har en heltidstjänst på skolan. De yngre eleverna på skolan tycker att det borde vara lättare att få träffa skolsköterskan akut. Skolläkaren har mottagning på skolan en gång i månaden.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete för att ge eleverna en god arbetsmiljö i huvudsak är av god kvalitet. Se också under 1, Kunskaper, utveckling och lärande. Skolan försöker på flera sätt, genom olika aktiviteter och inslag i undervisningen främja en god arbetsmiljö. Värt att framhålla är skolans medvetna satsning på hälsa och friskvård och att skolan avsatt resurser för en skolvård. Elevernas delaktighet och inflytande vid planering, genomförande och utvärdering av undervisningens innehåll och arbetsformer bör förbättras.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Skolan har en lokal arbetsplan och lokala konkretiseringar av nationella ämnesmål och betygskriterier. Inspektörerna bedömer att de lokala konkretiseringarna av nationella ämnesmål och betygskriterier i huvudsak är rimliga och tydliga, men att vissa smärre justeringar och kvalitetssäkringar mellan ämnena bör göras i samband med den nu planerade revideringen av dokumenten.

Elever och lärare är organiserade i vertikala arbetslag där fem-sex pedagoger ansvarar för cirka 90 elever, planeringen av verksamheten, ämnesövergripande studier, utvärdering och elevvård. Varje lärare är mentor, för cirka 20 elever. Klasserna i årskurserna 7 och 8 överstiger inte 20 elever och i årskurs 9 inte 30 elever. I SO- och NO-undervisningen delar tre pedagoger på undervisningen i två klasser. En av dem har en s.k. basgrupp för de elever som behöver längre tid eller stöd i skolarbetet. I svenska, engelska och matematik är eleverna indelade i tre olika nivågrupperingar beroende på studieförutsättningar, en indelning som görs av ämneslärarna i samråd med speciallärarna vid läsårets början. Eleverna anser att det är möjligt att "vandra mellan grupperna" när läraren och eleven är överens om detta, vilket, enligt inspektörernas bedömning, är positivt. Eleverna kallar vid intervjuerna grupperna långsam, medel och snabb grupp, alternativt G-, VG- och MVG-grupp, där de senare beteckningarna, enligt inspektörernas bedömning är olycklig, då det kan leda tankarna hos eleverna till förutfattade meningar om möjliga betygssteg att uppnå i de olika grupperna. Skolan har också schemalagt 40 minuters läsning per vecka för att främja elevernas språkliga utveckling. Lästimmen, tillsammans med hälsa och friskvårdslektionen och de två schemalagda verkstadstiderna, bryter på ett intressant sätt en traditionellt schemalagd skolvardag. Verkstadstiden är dock omdiskuterad, både bland elever och bland lärare. Bedömningen på skolan är att inte alla elever utnyttjar denna på ett bra sätt, vilket bl.a. tar sig uttryck i att inte alla elever sköter närvaron och att idén kanske inte är fullt ut förankrad hos alla lärare.

Mottagande av elever i särskolan sker i samråd med särskolans resursteam och habiliteringspersonal. Rektorn på Oxievångsskolan är rektor för eleverna och har även ledningsansvaret för personalen. Fr.o.m. år 2006 skall även budgetansvaret, som nu ligger centralt, ligga hos rektorn på skolan. Särskolans tio elever, sju pojkar och tre flickor, undervisas i huvudsak av två lärare, en kvinna och en man, en specialpedagog och en 4–9 lärare i SO. Det finns också en elevassistent som bl.a. följer med eleverna i slöjd och hem- och konsumentkunskap. Eleverna har även musik och idrott och hälsa med ordinarie ämneslärare. Det sker samverkan med andra klasser på elevens val, friluftsdagar och i den s.k. syskonklassen i årskurs 7. Lärarna får handledning av Oxie resursteams psykolog. Förberedelserna inför inskolningen till gymnasiesärskolan börjar tidigt, redan i årskurs 7 tas de första kontakterna. Utvecklingssamtal med föräldrar och elev hålls kontinuerligt och vid behov. Alla eleverna önskar få betyg och eleverna undrar varför de inte kan få betyget MVG. Intervjuade föräldrar är mycket nöjda med särskolans lärare. Lärarnas pedagogiska kompetens och förhållningssätt samt elevernas delaktighet, samspel, nyfikenhet och kompetens bildar vid lektonsbesöket en föredömlig helhet, enligt inspektörernas bedömning.

Huvudansvaret för undervisningen av Foxiegruppens sex elever, fem pojkar och en flicka, har två lärare, en kvinna och en man, med utbildnings- och yr-

kesbakgrund som studie- och yrkesvägledare respektive fritidsledare. Oxievångsskolans rektor är chef för lärarna. Målgruppen är elever som behöver mycket stöd i sin personliga utveckling för att klara av skolvardag och studier, något som också lektionsbesöket visade. Berörda skolor är Oxievångsskolan och fem grundskolor i stadsdel Fosie. Under tiden i Foxiegruppen är hemskolans rektor rektor för eleverna. I gruppen får en elev som tillhör Oxievångsskolans upptagningsområde för närvarande sin undervisning. Det finns tydliga rutiner för in- och utskolning. Uttagning av elever till Foxiegruppen görs av rektorerna för elevernas hemskolor i samverkan med undervisande lärare i Foxiegruppen. Föräldrar och elev ansöker om plats. Rektorerna från elevernas hemskolor har inte besökt Foxiegruppen, kontakterna med hemskolan går framför allt via hemskolans kurator. Det blir ofta så att eleverna börjar på individuella programmet efter sin grundskoletid. Eleverna får undervisning i de flesta ämnen utom i slöjd och hem- och konsumentkunskap. Oxievångsskolans egen elev erbjuds att delta med sin klass i slöjd och hem- och konsumentkunskapsundervisning. Fosie stadsdels elever har anpassad studiegång. Huvudfokus i undervisningen ligger på svenska, engelska, matematik och SO. En tredje lärare undervisar i NO-ämnena och det finns också ett samarbete med lärare i bildämnet. Lärarna upplever att det finns möjligheter till samverkan med andra lärare på skolan och de deltar i av skolan anordnade gemensamma fortbildningsdagar. Inspektörsteamet bedömer dock att eftersom ingen av lärarna är behörig och ej heller har utbildning i de ämnen som de undervisar i, är det särskilt viktigt att lärarna ges regelmässigt stöd av behöriga och ämnesutbildade lärare, inte minst i betygssättningsarbetet.

Skolan har fungerande rutiner för att identifiera och åtgärda elevers behov av stödinsatser. Skolan har påbörjat ett utvecklingsarbete där all lärarpersonal har fått kompetensutveckling i förmågan att bedöma elevers läsutveckling genom läsutvecklingsschema (LUS). Det är tänkt att då alla elever så småningom ska omfattas av detta, resultaten kommer att ligga till grund för en prioritering av stödinsatserna. Intervjuade speciallärare uttrycker uppfattningen att skolan "misshushållar" med speciallärarresurserna genom att använda den till lästimmen och i språkvalet engelska/svenska.

Skolledningen bedömer att cirka 20 procent av eleverna är i behov av och får pedagogiskt stöd i en eller annan form. Enligt elevvårdsteamet är den siffran förmodligen högre, om man också räknar de elever som elevvårdsteamet särskilt arbetar med. Dock har inte elevvårdsteamet en samlad bild av hur många elever detta kan gälla, vilket inspektörerna bedömer vore en viktig information till skolledningen inför prioriteringar av resurserna. Intervjuade elever upplever att skolan är bra på att ge eleverna stöd i undervisningen, medan föräldrarna redovisar delade meningar.

I elevvårdsteamet, som träffas varje vecka, ingår skolledarna, kuratorn, skolsköterskan och studie- och yrkesvägledaren. Skolpsykolog finns att tillgå centralt. Någon pedagogisk representant, t.ex. specialpedagog eller speciallärare, ingår inte, ej heller skolvärden på skolan. Vid elevvårdskonferenser medverkar i allmänhet rektorn, biträdande rektorn, kuratorn och berörd mentor från skolans sida. Kuratorn lägger mycket av sin tid ute i verksamheten, i rasthallar och i korridorer och är mycket väl känd av eleverna. Skolsköterskan genomför hälsokontroller. I studie- och yrkesvägledarens arbetsuppgifter ingår också att plane-

ra för ett kommande jämställdhetsarbete på skolan. I samarbete med mentorerna följer elevvårdsteamet noggrant upp elevernas frånvaro på skolan.

Åtgärdsprogram upprättas för elever som befaras inte nå målen. Mentorn har därvidlag huvudansvaret.

Tio elever är placerade i den särskilda undervisningsgrupp som kallas för Lilla gruppen. Eleverna har anpassad studiegång i ett eller några ämnen. Två av skolans elever har sin undervisning i en särskild undervisningsgrupp som är förlagd till ett skoldaghem. Skolan har regelbundna möten med skoldaghemmet. Eleverna i den lilla gruppen skall ha sin tillhörighet i den ordinarie klassen och delta i lämpliga aktiviteter i klassen. Det långsiktiga målet är att eleven skall återgå till klassen.

Erbjudande om modersmålsundervisning får föräldrarna skriftligt genom skolans försorg, varav 40 av skolans 131 berörda elever har tackat ja. Undervisningen administreras centralt av kommunens modersmålsenhet. Skolledningen har svårt att analysera orsakerna till varför elever och föräldrar har tackat nej, något som inspektörerna bedömer borde göras av ansvarig rektor i dialog med modersmålsenheten. Tre elever får stöd i form av studiehandledning på modersmålet. Skolledningen bedömer att det finns ytterligare några elever på skolan som skulle behöva, men inte får detta stöd. 25 elever som behöver läsa svenska som andraspråk får undervisning i ämnet på skolan.

Intervjuade elever uppger att arbetssätten och arbetsformerna mestadels är varierande. Eleverna är också nöjda med utvecklingssamtalet och tycker att de får komma till tals på ett gott sätt. Föräldrarna är mestadels rimligt nöjda, men flera föräldrar efterlyser mer tid och att tidpunkten för utvecklingssamtalet förläggs till kvällstid.

Skolbiblioteket hålls öppet under större delen av skoldagen och är bemannat av en medarbetare.

De flesta intervjuade elever känner sig överlag välinformerade om hur betygs-kriterierna ska tolkas och om "vad som gäller". De är däremot mer osäkra på om lärarna i praktiken har samma krav i alla ämnen. Några elever tror att det är lättare att få högre betyg i praktisk-estetiska ämnen. Eleverna redovisar en mängd uppfattningar om vilka underlag som lärarna har då de sätter betyg, alltifrån "allt vi gör är viktigt" till "mest prov och skriftliga läxförhör". Eleverna uppfattar att lärarna i språk och praktisk-estetiska ämnen minst betonar skriftliga prov och läxförhör. De allra flesta eleverna tycker att betygssättningen, så långt som de kan bedöma det, är rimligt rättvis på skolan, även om undantag finns. Det är däremot inte alltid självklart att alla lärare förklarar och motiverar satta betyg, enligt eleverna.

Det finns en del frågetecken som eleverna väcker hos inspektörerna, som hur relationen mellan poäng på prov och betygsnivåer hänger ihop. Enligt inspektörernas bedömning är betygsgränser baserade på poäng svårt att förena med ett bedömningssystem som bygger på kvalitativa beskrivningar av kunnandet. Ett poängsystem bygger oftast på att poäng är utbytbara och det har i allmänhet ingen betydelse på vilka av provets uppgifter poängen har erhållits. Eleverna uppfattar också att de vid "omprov" endast kan få betyget Godkänd. Lärarna motiverar oftast detta med rättviseskäl. Man anser att de som gör omprov får

mer tid på sig och att de därför har en favorit jämfört med de elever som klarade det första provet. Något stöd för en sådan bedömning finns dock inte i grundskoleförordningen. Betyget skall ange kvaliteten i de kunskaper eleven redovisat när betyget sätts oberoende av hur eller när eleven tillägnat sig kunskaperna. Om eleven alltså visar att han eller hon har kunskaper av en viss kvalitet skall eleven bedömas utifrån detta oberoende av tidigare resultat. Ibland är instuderingsuppgifter eller provuppgifter indelade i "G-frågor", "VG-frågor" och "MVG-frågor". En sådan uppdelning bidrar till tydlighet, men kan samtidigt medföra nackdelar, som till exempel att elever som är mindre ambitiösa eller har sämre självförtroende vänjer sig vid att inte bli utmanade. Dessutom finns alltid möjligheten att elevens svar på en "G-fråga" är av VG- eller MVG-kvalitet.

Det finns rutiner kring elever som riskerar att inte nå målen i form av s.k. betygsvarning. Det finns vissa ansatser till och en påbörjad diskussion om en kvalitetssäkring av betygssättningen på skolan inom det enskilda ämnet för att nå ökad likvärdighet, t.ex. i samband med det nu pågående revideringsarbetet av betygsriterierna. Exempel ges i idrott och hälsa, SO-ämnena, moderna språk och matematik. Dock anser lärarna att de inte hinner fokusera detta och arbeta med den frågan kontinuerligt, då så mycket konkurrerar om tidsutrymmet. Något arbete för att säkra likvärdigheten mellan ämnena på skolan och mellan skolan och andra betygssättande skolor förekommer inte. Matematiklärarna har dock ett visst utbyte med gymnasieskolan.

Eleverna har prao en vecka vardera i årskurserna 8 och 9. Intervjuade elever i årskurs 9 är nöjda med studie- och yrkesvägledarens informationsarbete inför valet till gymnasieskolan. Skolan har särskilda överlämnanderutiner för elever som är i behov av ett särskilt stöd inför studierna i gymnasieskolan. Dessa elever följs också särskilt upp av studie- och yrkesvägledaren sedan de påbörjat studierna. I någon mån har ett återkopplingsarbete från gymnasieskolan påbörjats, genom att skolan har fått information om hur det har gått för skolans elever i matematikämnet. Ett gott exempel på andra former av samarbete med gymnasieskolan är att sex av skolans elever läser matematik A i ett samarbete med Malmö Borgarskola. Det finns önskemål på skolan om liknande insatser i engelska. Ett annat exempel är en studiedag, då skolans personal erbjöds möjlighet till studiebesök hos ämneskollegor på gymnasieskolorna. Det finns utarbetade rutiner inför skolans mottagande av elever i årskurs 7. Under oktober månad varje år skall avlämnande skolor få feedback av skolan. Enligt rektorn fungerar inte dessa rutiner tillfredsställande i dagsläget, varför rutinerna nu har reviderats inför nästa läsår.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans pedagogiska arbete i huvudsak är av god kvalitet. Förutsättningar finns i form av genomtänkt schemaläggning och relativt små undervisningsgrupper med möjlighet till bildande av tillfälliga, flexibla undervisningsgrupper. Lästimme och verkstadstid kan medverka till högre måluppfyllelse hos eleverna på sikt, om skolan lyckas hitta strategier för att möta de elever som inte utnyttjar dessa möjligheter fullt ut. Särskolans verksamhet bedöms vara av mycket god kvalitet och det finns goda rutiner på skolan för att identifiera och åtgärda elevers behov av stödinsatser. Däremot är det inte godtagbart att inte alla elever som behöver stöd i form av studiehandledning på modersmålet får detta. Skolan bör också i samverkan med

modersmålsenheten följa upp och analysera modersmålsundervisningen, för att skaffa sig en klar bild av hur elever och föräldrar ser på detta erbjudande utifrån de förutsättningar som erbjuds. Ett förbättringsområde är också skolans betygsarbete och kvalitetssäkring av betygssättningen i de delar som inspektörerna har beskrivit ovan. Det är i det sammanhanget viktigt att detta arbete prioriteras och ges ett kontinuerligt utrymme i skolans inre arbete. Eleverna uttrycker samtidigt ett ganska stort förtroende för lärarnas betygssättning och de är också nöjda med det sätt på vilket utvecklingssamtalet genomförs. Skolans samverkan med gymnasieskolan, framför allt inom matematikämnet, förtjänar att nämnas som ett gott exempel.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Oxievångsskolans ledning består av rektorn och två biträdande rektorer, tre heltidstjänster. En biträdande rektor har ett extra ansvar för A-, B- och C-klasserna och en för D-, E-, F- och G-klasserna. Rektorn är nyanställd, medan de biträdande rektorerna har arbetat en längre tid på skolan. Rektorn och en biträdande rektor har lärarexamen, en biträdande rektor har pedagogisk utbildning. Rektorn och en biträdande rektor deltar just nu i den statliga rektorsutbildningen. När det gäller de formella beslut som skall fattas av rektorn i elevärenden och andra frågor som gäller elevers rättssäkerhet, bedömer inspektörerna att det råder god ordning på skolan. I det praktiska elevvårdsarbetet delar skolledarna på ansvaret i dialog med övriga medarbetare i elevvårdsteamet och med mentorerna. Det råder en god kontroll och uppföljning av elevers närvaro, regelbundna mentorskonferenser och mitterminskonferenser genomförs för att skolledningen skall kunna hålla sig uppdaterad. Det finns också en skolutvecklingsgrupp på skolan i vilken det ingår skolledning, en representant för varje arbetslag samt fackliga representanter.

Skolledningen bekymrar sig samtidigt över möjligheterna att utöva det pedagogiska ledarskapet i vardagen genom t.ex. lektionsbesök. Skolledningen upplever att administrativa göromål lägger hinder i vägen, trots goda ambitioner. Skolledarna får i detta avseende nöja sig med att se till att de är synliga och håller sig förtrogna med det dagliga arbetet i skolans vardag på andra sätt.

Kvalitetsredovisningen redovisar skolans arbete under nio prioriterade mål. Elevernas resultat på nationella prov och betygsresultat i svenska, engelska och matematik redovisas i en analys där jämförelser görs mellan årskurserna. Det är inspektörernas bedömning att kvalitetsredovisningen i huvudsak till sin struktur är upprättad i enlighet med förordningens krav, men att en tydligare analys av vad resultaten har lett till för elevernas utveckling bör eftersträvas i framtiden. Enligt personalintervjuer har inte arbetet med kvalitetsredovisningen präglats av någon större delaktighet från lärarnas sida.

I detta sammanhang framför också lärare i intervjuerna att många av de senaste årens utvecklingssatsningar inte har varit förankrade på ett gott sätt i lärarkåren, snarare har de upplevts ”komma uppiifrån”. Lärarna tycker också att det är för många nya saker som introduceras, vilket av lärarna upplevs leda till fragmentarisk verksamhet och att viktiga utvecklingsinsatser aldrig hinner genomföras ordentligt: ”Det skrivs tjusiga planer och dokument för andra nivåer som mest är tom retorik och spel för galleriet”. Lärarna önskar att skolan fokuserade på

något viktigt i taget, vilket borde förankras ordentligt och ges ordentligt med tid.

Ett utvecklingsprojekt, kallat Kvalitetssäkringsprojektet, skall löpa fram till år 2006. Projektet har inletts med en analys av skolans styrkor och svagheter och där syftet är att på sikt trygga en bra utbildning och en god arbetsmiljö och där framtida elever ska se Oxievångsskolan som ett gott alternativ. Konkret har projektet så här långt resulterat i bildandet av en projektgrupp bestående av representanter från alla arbetslag, ett miljøråd och ett matråd som består av elevrepresentanter, arbete med skolans värdegrund, simundervisning och specialidrott, utåtriktade marknadsföringsinsatser och samverkan med lärarutbildningen vid Malmö högskola. I det lilla, konkreta formatet har också skolans närmiljö uppmärksammats genom inrättandet av ansvarsområden för elever och mentorer.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att ledningen för verksamheten är av god kvalitet och att det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Skolledningen bör dock kanske i dialog med styrelsen utarbeta strategier för hur skolledningens möjligheter att hålla sig förtrodda med det dagliga arbetet i vardagen ytterligare kan utvecklas.

I arbetet med kvalitetsredovisningen behöver analysen av elevernas måluppfyllelse utvecklas och präglas av större delaktighet hos personalen. Skolledningen bör också i dialog med styrelsen och personalen utarbeta en strategi för att motverka nuvarande uppfattning hos personalen att utvecklingsinsatser och framtagna planer inte har någon konkret betydelse i den pedagogiska vardagen.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Skolan deltar i försöksverksamheten utan timplan. Inspektörerna har tagit del av de delredovisningar som skolan har lämnat in till stadskontoret i Malmö. Där framgår att schemats nuvarande utformning, framför allt verkstadstiden, har blivit en synbar praktisk konsekvens av försöksverksamheten. Justeringar i timplanen har gjorts, där samtliga ämnen utom de "praktisk-estetiska" har lämnat tid till verkstadstiden. Av dokumentationen framgår också att ansvaret för den individuella uppföljningen av elevens lärande delas av undervisande lärare och mentor. Under läsåret 2003/2004 arbetar skolan med att utveckla ett portfolio-system för att följa elevernas kunskapsutveckling. En målsättning från den tidigare skolledningens sida att följa upp elevernas utveckling kontinuerligt varje månad har i praktiken inte lyckats genomföras. Se också under huvudområde 1 inspektörernas kommentar till bristerna i kunskapsuppföljningen.

Av inskickad dokumentation framgår att planeringen av elevens val har präglats av stor delaktighet. Elevråd, skoloråd och skolutvecklingsgruppen har varit med om att utarbeta en ny modell. Elevens val består av

- 1) verkstadstid för alla elever, 2 x 75 minuter i veckan och där 20 verkstäder med pedagoger samt bibliotek och datasalar är öppna, samt
- 2) profilval, 60 minuter i veckan för årskurs 7, vilket innebär möjligheter till fördjupning i språk, SO, NO och praktisk-estetiska ämnen

- 3) elevens val, 60 minuter i veckan för årskurs 9, med möjlighet till framför allt praktisk-estetiska ämnen

Under verkstadstid erbjuds samtliga ämnen utom de praktisk-estetiska. I de två övriga valen väljer 80 procent av eleverna praktisk-estetiska ämnen och 20 procent väljer teoretiska.

Som språkval erbjuder skolan tyska, franska, spanska samt engelska och svenska. 45 procent av eleverna läser spanska, 30 procent tyska, 10 procent franska och 15 procent engelska och svenska. Byten sker oftast i årskurs 8 och 9. Lärare som undervisar i svenska och engelska bekymrar sig över att det finns för många elever med förutsättningar för att läsa ett modernt språk, som istället väljer att läsa "förstärkt" engelska och svenska. Skolan bör analysera elevernas språkval och ägna ett särskilt intresse åt den grupp elever som har valt svenska och engelska.

Skolan har tidigare tagit ut en avgift av eleverna för lägerskola, något som inte är förenligt med skollagen, vilket skolan har rättat till under inspektionens gång.

Det finns tre hörselskadade elever på skolan och skolan har anpassat lektionssalar till deras behov.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan erbjuder en utbildning med de valmöjligheter som föreskrivs i författningarna. Elevens val är ett gott exempel på både ett rikhaltigt utbud och elevdelaktighet.

6. Resurser

Så gott som samtliga lärare har lärarutbildning och utbildning i de ämnen som de i huvudsak undervisar i, vilket är en mycket hög behörighetssiffra. Undervisande lärare i svenska som andraspråk och teknik reser frågetecken kring sin egen ämneskompetens. Inspektörerna bedömer att skolledningen bör inleda en dialog med berörda lärare och diskutera eventuella behov av fortbildningsinsatser. Skolledningen berättar också att det är svårt att rekrytera ämnesbehöriga lärare i svenska som andraspråk. Skolan har inte heller prioriterat att få tag på lärare med denna kompetens.

Skolan har för några år sedan kartlagt fortbildningsbehovet på skolan, men lärarna uttrycker missnöje med insatserna så här långt. Det har varit för många övergripande, breda och mindre genomtänkta insatser riktade till all personal och för lite ämnesspecifik fortbildning. Kompetensutvecklingsinsatserna har inte utvärderats och lärarna har inte känt sig riktigt delaktiga i vad som har bestämts.

Oxievångsskolan är partnerskola till lärarutbildningen vid Malmö högskola och har för närvarande sammantaget kontakt med inte mindre än 20 lärarstuderanden, ett arrangemang som skolan ser som en mycket viktig framtidsinvestering. Till hösten kommer skolan att ta emot ytterligare fem lärarstuderanden. Det är fem studenter i taget som har praktik under samma period.

Inspektörerna bedömer att skolans lokaler är ändamålsenliga och tillgången till specialsalar för praktisk-estetiska ämnen och naturvetenskap är god. Lokalerna är ändamålsenligt utrustade.

Eleverna är nöjda med datorerna, men tycker att läromedel i form av läroböcker har varierande kvalitet och är slitna i vissa ämnen. Inspektörerna bedömer att skolans läromedel i huvudsak är tidsenliga och ändamålsenliga, men att standarden på läromedel varierar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans lokaler, utrustning och läromedel i huvudsak är av god kvalitet. I stort sett samtliga lärare har lärarutbildning och utbildning i de ämnen som de undervisar i. Det är viktigt att framtida kompetensutvecklingsinsatser förankras i lärarkåren.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Oxievångsskolan i huvudsak är av god kvalitet. Eleverna ser på och bemöter varandra på ett gott sätt utifrån ett mångkulturellt perspektiv. Skolan försöker, genom olika aktiviteter och inslag i undervisningen, främja en god arbetsmiljö, t.ex. satsningen på friskvård och hälsa. En genomtänkt schemaläggning, relativt små undervisningsgrupper med möjlighet till bildande av tillfälliga, flexibla undervisningsgrupper, lästimme, verkstadstid och en lärarkår där i stort sett samtliga lärare har lärarutbildning och utbildning i de ämnen som de undervisar i, kan medverka till högre måluppfyllelse hos eleverna på sikt. Särskolans verksamhet är av mycket god kvalitet och det finns goda rutiner på skolan för att identifiera och åtgärda elevers behov av stödinsatser. Skolans samverkan med gymnasieskolan i matematikämnet och det sätt på vilket elevens val genomförs är också värt att lyfta fram.

Det finns dock behov avförbättringsinsatser inom följande områden.

Skolan behöver arbeta ytterligare för att komma tillrätta med det i alla stycken inte helt tillfredsställande värdegrundsklimatet på skolan. Det är då nödvändigt att skolan i ett första skede utarbetar rutiner för utvärdering och uppföljning av den psykosociala arbetsmiljön, så att skolan har en gemensam lägesbild att utgå ifrån i värdegrundsarbetet.

Skolan har inte heller en samlad bild av resultaten eller gör någon samlad kunskapsuppföljning i samtliga ämnen, något som är problematiskt av flera skäl. Eftersom skolan deltar i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan är det särskilt viktigt att systematiskt bedöma och redovisa elevernas utveckling av kunskaper i samtliga ämnen, då det är målen och inte antalet timmar som styr verksamheten.

I arbetet med kvalitetsredovisningen behöver analysen av elevernas måluppfyllelse utvecklas för att synliggöra resultaten på ett tydligare sätt för kommunala beslutsfattare. Det är också en förutsättning för att kunna analysera de stora betygsskillnaderna mellan pojkar och flickor och mellan ämnena på olika betygsnivåer. I sin tur är denna analys av betygsskillnaderna en viktig kunskap att ha med sig när skolan skall hitta vägar till en bättre förståelse av tankarna bakom betygssättningen i styrsystemet och där det i nuläget finns brister på skolan, enligt inspektörernas bedömning.

Sammantaget skulle dessa åtgärder, i kombination med att skolan utarbetar rutiner för att säkra en rättvis och likvärdig betygssättning, på sikt kunna leda till högre måluppfyllelse.

Ett tredje förbättringsområde, när det gäller att åtgärda brister av uppföljande karaktär, är att skolan bör skaffa sig en gemensam bild av hur många elever som sammantaget är i behov av särskilt stöd och att skolan, i samverkan med modersmålsenheten, bör följa upp och analysera modersmålsundervisningen, för att skaffa sig en klar bild av hur elever och föräldrar ser på detta erbjudande utifrån de förutsättningar som erbjuds.

Elevernas delaktighet och inflytande vid planering, genomförande och utvärdering av undervisningens innehåll och arbetsformer bör förbättras, liksom personalens delaktighet i kvalitetsarbete, utvecklingsinsatser, framtagna planer och kompetensutvecklingsinsatser, så att personalen känner att detta har en konkret betydelse i den pedagogiska vardagen. I det sammanhanget bör skolledningen kanske också i dialog med styrelsen utarbeta strategier för hur dess möjligheter att hålla sig förtrogna med det dagliga arbetet i vardagen ytterligare kan utvecklas.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Studiehundledning på modersmålet erbjuds inte för elever som behöver sådan handledning.

Datum	Ort
2006-03-01	Lund

Gösta Karlsson

Helena Olivestam Torold